

گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران که در جریان اعتراضات شهریور ۱۳۰۴، لباس سیاه پوشیدند.

کاهش اضطراب زندگی خوابگاهی

یک تصویر از دانشجویان دانشگاه تهران که در جریان اعتراضات شهریور ۱۳۰۴، لباس سیاه پوشیدند.

یک متخصص روان‌پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با اشاره به اینکه زندگی در خوابگاه‌ها علاوه بر مزیت‌هایی که دارد، گاهی می‌تواند باعث اضطراب دانشجویان به‌ویژه نوریوزی‌ها شود، گفت: این مسئله برای دانشجویانی که از شهر خود فاصله زیادی دارند و تازه وارد دانشگاه شده‌اند، چالش‌برانگیزتر است. جمال شمس در گفت‌وگو با ایرنا، با بیان اینکه بروز اضطراب بین بسیاری از دانشجویانی که از خانواده و شهرشان فاصله می‌گیرند و وارد محیط جدیدی می‌شوند رایج است، اظهار کرد: بدون نوع اضطراب به‌ویژه در سال اول دانشگاه بیشتر است. اضطراب نوریوزی‌ها معمولاً طبیعی است ولی درحین‌حال رهاکارهایی هم برای کاهش آن وجود دارد. اضطراب در دانشجویان خوابگاهی احساسی بیش از جسمی بودن یا ترسانی است. علامت‌هایی که معمولاً در این مدت نمایان می‌شود، بدون مداخله‌های صحیح تأثیری طولانی‌مدت و منفی بر عملکرد آنان دارد. شمس با اشاره به اینکه جسمی‌بودن یا ناراحتی برای تازه‌های زمانی طولانی، رنگ حخطی برای ضرورت انجام مداخله‌های درمانی است، عنوان کرد: تاوانی در حفظ تمرکز، نگارنی غیرقابل کنترل، اختلالات خواب یا بی‌خوابی، از دست دادن کلاس‌های درس یا انجام‌ندادن تکالیف، گوشه‌گیری و دوری از خانواده، دوستان و هم‌کلاسی‌ها، تغییر در عادات غذایی، چرخه افکار منفی و اضطراب در مقابل مسائل ساده، از جمله موارد نیازمند مداخله توسط روان‌شناسان است.

عضو هیئت‌علمی دانشگاه‌علوم پزشکی شهید بهشتی با بیان اینکه استرس بخشی از زندگی است و همه افراد گاهی نگران و استرس و ناخبره می‌کند، گفت: باید،حال زمانی که واکنش‌ها به استرس، کمک‌منع ممل‌کردن طبیعی شما می‌شود، یک استرس ساده می‌باشد.
بعضی از اضطراب دائم بدلیل مشاقت است، توصیه کرد: اگر تواناید دوستان جدیدی پیدا کنید که آنها هم شرایط مشابهی داشته باشند، احساس این‌کند یک حامی دارید که شما را درک می‌کند. البته این کار در ظاهر ساده است ولی ممکن است برای کسی که تازه وارد دانشگاه در یک شهر یا یک کشور جدید شده، سخت باشد. اگر احساس تنگدستی کنید، حتماً خانه تماس بگیرید و اگر در ابتدا بی‌احساس معمول توانی دارید یا والدین خود در تماس باشید، نباید به خاطر آن شرمنده باشید.

شمس توضیح داد: مرحله تازه‌ای از زندگی که آن از تجربه می‌کند، برای بسیاری از هم‌کلاسی‌های شما جدید است و به آن عادت نداشت. هر تجربه جدیدی می‌تواند باعث ایجاد اضطراب شود، بنابراین برای اینکه اضطراب از کاهش پیدا کند، عضو گروه‌ها و باشگاه‌های دانشگاه خود، در کارگاه‌ها داوطلبانه مشارکت کنید. به گفته او، پیداکردن دوست جدید که با شما موف‌کر باشد ممکن است طول بکشد، بنابراین ناامید نشوید و ادامه دهید. ضمن اینکه برای پیداکردن گروه‌های دوستی جدید تلاش می‌کند، ارتباط خود را با خانواده و دوستان قدیمی حفظ کنید. براساس تحقیقات انجام‌شده، حفظ ارتباط‌های قدیمی برای کاهش استرس بسیار مهم است. شمس با اشاره به اینکه محققان دریافته‌اند که افزایش استرس زنان روان دانشجویان، احساس تنهایی و افسردگی آنها نیز افزایش می‌یابد و کمتر احساس شادمانی می‌کند، تأکید کرد: ارتباط با والدین تمام مهمی در بهبود شرایط روحی دانشجویان در طول گذار به دوران جدید زندگی است. اگر احساس تنهایی می‌کنید، حتماً با خانه تماس بگیرید و اگر در ابتدا بی‌احاح معمول نیاز دارید با والدین خود در تماس باشید، نباید به خاطر آن شرمنده باشید.

او توصیه نسبت به تغییر محیط خوابگاه برای احساس راحتی بیشتر، افزود: اگر نتوانید فضای اتاق خود در خوابگاه‌ها طوری مجیدینگ که احساس کنید در خانه هستید، تا حد زیادی استرس‌تان را کاهش می‌دهید، فضای اتاق اگر در کمرج و نور باشد و احساس آرامش خانه را داشته باشد، کمک می‌کند بهتر بخوابید. کمتر احساس دلنگی کنید. شمس توصیه کرد، به طور مثال، کسی‌هایی که شما را در یاد خانه و روزهای شادتان می‌اندازد در معرض دید بگذاردید. مطمئن شوید تخت راحتی برای خوابیدن دارید، تا چایی که می‌توانید اتاق را مرتب کنید و از به‌هم‌ریختگی آن جلوگیری کنید و خوابگاهی‌ها که دوست دارید میل کنید، همین‌طور خوشحالی از بگردن مواردی بود که در عضو هیئت‌علمی دانشگاه به آن اشاره کرد و ادامه داد: خودمراقبتی برای افراد استرس‌زاد به‌ویژه در دوران مقدماتی خود را افزایش دهید. حتی یک پیاده‌روی کوتاه هم می‌تواند مفید باشد.

او با بیان اینکه داشتن خواب آرام و باکیفیت می‌تواند از افزایش استرس و اضطراب پیشگیری کند، افزود: خوابی روزی کمتر از یک در دانشگاه و در خواب‌اندن استرس منفی دارد، بنابراین در انتخاب در خوابگاه، فضای راحت و آرام برای خوابیدن ایجاد کنید و کمریورسودا و نور کم خوابیدن راحت می‌شود. از کوشش برای پیشگیری از اضطراب خودداری کنید. او با توصیه به تماشا و فیلم‌های مورد علاقه برای کاهش اضطراب در دانشجویان، ادامه داد: در خوابگاه‌ها سگرم‌های هیپنتیک خود را فراموش نکنید. گاهی همراه با دوستان خود یک فیلم کمدی ببینید. تحقیقات نشان داده خندیدن می‌تواند استرس شما را تا حد زیادی کاهش دهد و فیلم کمدی بهترین روش برای خندیدن و گذراندن وقت با دوستان است. به گفته این عضو هیئت‌علمی دانشگاه، اگر استرس و اضطراب شما ناشی از شلوغ‌بودن خوابگاه نباشد، موفق برنامه‌تخصیصی شلوفغی داشته باشید، چه در طول ترم چه در موقع امتحانات، به‌شدت احساس خستگی می‌کنید و اضطراب شما افزایش پیدا می‌کند. یکی از دلایل اضطراب در دانشجویان خوابگاهی همین برنامه درسی شلوغ و به‌هم‌ریختن تعادل بین درس و زندگی شخصی است. موفق انتخاب واحد به امتحانات، حجم درس‌ها، تعداد روزگاهی که باید سر کلاس حاضر شوید و حجم کارهای عملی وقت‌کند و یک برنامه واقع‌بینانه بریزید و حتما زمانی را برای استراحت‌اندادن به خودتان در نظر بگیرید. در ادامه داد: اگر موفق برنامه‌تخصیصی شلوفغی داشته باشید، چه در طول ترم چه در موقع امتحانات، به‌شدت احساس خستگی می‌کنید و اضطراب شما افزایش پیدا می‌کند. یکی از دلایل اضطراب در دانشجویان خوابگاهی همین برنامه درسی شلوغ و به‌هم‌ریختن تعادل بین درس و زندگی شخصی است. موفق انتخاب واحد به امتحانات، حجم درس‌ها، تعداد روزگاهی که باید سر کلاس حاضر شوید و حجم کارهای عملی وقت‌کند و یک برنامه واقع‌بینانه بریزید و حتما زمانی را برای استراحت‌اندادن به خودتان در نظر بگیرید. در ادامه داد: اگر موفق برنامه‌تخصیصی شلوفغی داشته باشید، چه در طول ترم چه در موقع امتحانات، به‌شدت احساس خستگی می‌کنید و اضطراب شما افزایش پیدا می‌کند. یکی از دلایل اضطراب در دانشجویان خوابگاهی همین برنامه درسی شلوغ و به‌هم‌ریختن تعادل بین درس و زندگی شخصی است. موفق انتخاب

جاجور

جاجور

جاجور

جاجور

جاجور

جاجور

جاجور

جاجور

«زنان و اندیشه» به‌تازگی نشتی درباره موضوع پوشش زنان از جمله پوشش جادر برگزار کرده است. این نشست با ارائه پژوهشی از سوی سمانه کهرایان، داتأم آموزشگاه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی از دانشگاه تهران و پژوهشگر تحولات اجتماعی و فرهنگی تاریخ معاصر، برگزار شد. کهرایان معتقد است: «دساتن جادر، حکایت فرازفورد این لباس است، نه از جنبه تزئینی یا اقتداری، بلکه از نگاه تاریخ اجتماعی، سیاسی است به این برپش‌ها که جادر چه بود، چه شد، چگونه و با چه مناسک‌هایی میان افکار اجتماعی‌های آمیزاج می‌کرد، چه امکالتی داشت، چه معانی سیاسی و فرهنگی‌ای بر آن بار شد. درک زنان چادری از این لباس چه بود و چگونه این ادراک تغییر کرد؟ «دساتن جادر» توصیفی است تاریخی از تحولات این جامعه، از اواخر دوره قاجار تا امروز، که بر بررسی داده‌های بصری، شامل ده‌ها هزار عکس، فیلم، تکلیفیات محیطی، پوستر و…، تکیه دارد.

این پژوهشگر می‌گوید: «امروزه جحاد در ایران دو نوع کلی دارد: ماتتو و جحاد، درباره جحاد به طور کلی، زیاد کار شده و کتاب و مقاله زیاد نوشته شده است، اما درباره جادر و زنان چادری که اتفاقاً پیش‌ساز بزرگ و مهمی از جامعه را تشکیل می‌دهند، بسیار کم (یعنی یا خست) شده است. بخشی که به صورت سلبی (یعنی یا مشارکت‌نکردن خود در اجتماع) و چه به صورت ايجابي (یعنی یا مشارکت خود در مقاطع مختلف تاریخی) بسیار ارتکاز کرده‌اند. کارهایی که در این زمینه انجام شده، الهیاتی یا فقهی بوده و بیشتر جنبه ترویجی و ارشادی و تبلیغی داشته است.»

او توضیح می‌دهد کاری که انجام داده و در واقع پژوهش او، بررسی این موضوع از دید تاریخ اجتماعی است. بازاری که برای این کار انتخاب کرده نیز دوران معاصر است و نه دورخ‌شدن تاریخ یعنی از اواخر دوره قاجار شروع می‌کند و تا امروز پیش می‌آید: «در این بین سعی می‌کنم به این سوالات پاسخ دهم: اصلاً این پوشش چیست و چه ویژگی‌های داشته است؟ و ارده؟ چه فعالیت‌هایی را ممکن کرده و برای چه فعالیت‌هایی این‌گونه نبوده است؟ زنان با پوشش جادر چطور توانسته‌اند گستره این فعالیت‌ها را تغییر دهند؟ این لباس چطور و با چه نشانه‌گذاری‌هایی بین گروه‌های مختلف اجتماعی تمایز ایجاد می‌کند؟ معانی این لباس و پیامی که منتقل می‌کند، چه بوده است و برای مخاطب و برای خود زنان چادری چه معنا و چه پیام دارد؟ در طی زمان این ویژگی‌ها چه تغییری کرده است؟»

عصه منابعی که این پژوهشگر از آنها بهره برده، هم منابع تخصصی از قبیل عکس، فیلم، پوستر، استرهای تبلیغاتی و دیوارنوشته‌ها بوده است. او می‌گوید علاوه‌براین منابع کرده است روی متن‌هایی مثل سفرنامه‌ها و روزنامه‌ها نیز کار کند، به‌ویژه سفرنامه‌های دوران قاجار که توصیف‌هایی مفصلی از نحوه پوشش زنان ایرانی ارائه داده‌اند.

کهرایان درباره شکل و شمایل کلی پوشش زنان در اواخر دوره قاجاری توضیح می‌دهد: در این دوره پوشش زنان شامل یک جادر سرتاسری قاجاری، روتبند و جاجور بوده است. در این پوشش تمام بدن پوشیده شده و هویت و چهره زن دیده نمی‌شود و شما حتی نمی‌توانید سیاه‌پوشان شخص را از ظاهر آن تشخیص دهید، او می‌گوید در سفرنامه‌های که درباره آن دوران نوشته شده است، توصیف درباره این لباس‌ها چندان مثبت نیست، او به نمونه‌هایی از این متون اشاره می‌کند، مثلاً در سفرنامه «از خراسان به بافتیاری، که در سال ۱۸۹۰ منتشر شده، این پوشش این‌طور توصیف شده است: «لباس بیرون از خانه زنان ایرانی نارساترین لباسی است که در تصور مردمی است. این لباس تقریباً مشابه لباس طبستان مانندی است که اروپائیان به آن می‌کنند.»

با مثلاً در سفرنامه بولاک که در سال ۱۸۶۵ نوشته شده، هم درباره این لباس توضیح داده می‌شود: «در مقابل چهره، پارچه‌ای باریک و بلند به نام روبند لوپتت است که مقابل چایی که چشم قرار گرفته، قطعه‌ای بیضی شکل و پنجره برای دیدن تعبیه شده. این نقاب به‌ویژه در تابستان گرم سخت مایه ناراحتی است. به همین دلیل خانم‌ها گه‌گاه ناچار می‌شوند آن را بپردازند. روی لباس‌های روز موقع خروج منزل از یک کلبور سبزی‌ر یا آبی‌م‌کرمگ می‌پوشند که باها را می‌پوشاند، یعنی شالواری که به جوراب‌های دوخته‌ها است، که به این شالوار بیاورند. کشش‌ها به طرز خاص دوخته شده است و چندان کوچک است که فقط نوک پا در آن جای می‌گیرد و از قسمت کف پا به‌زحمت تا پاشنی می‌رسد.»

او معتقد است وقتی لباس زنان ایرانی را با لباس‌های زنان در دیگر کشورهای آن دوران مقایسه می‌کنیم، این تفاوت‌ها کمی نامنصفانه و ناخوش‌ایرانه به نظر می‌رسند: «در کشورهایی دیگر در همین دوران، یعنی اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، به‌ویژه در کشورهای اسلامی و خاورمیانه و حتی اروپا و حتی میان غیرمسلمانان، این لباس کاملاً متداول بوده است. لباسی که نه چهره را کاملاً می‌پوشاند، مثلاً تصاویری از توپس، الجزایر، ترکیه، سوریه، عربستان، مراکش و مصر و کشورهای حوزه اقیانوس‌های شمالی یا هند و ازبکستان، این لغفتان وجود دارد که در آن ایران، جادر دیده می‌شود. این نوع پوشش حتی در اروپا مثل آلبانی، ساریوو یا میان زنان آژور کشور برتغال، مقدونیه، هلند و لباس مراسم سوگاری زنان مسیحی در زمانی نهنچندان دور نیز رواج داشته است.»

عکس یک توده زنان چادری در تهران

عکس یک توده زنان چادری در تهران

عکس یک توده زنان چادری در تهران

عکس یک توده زنان چادری در تهران

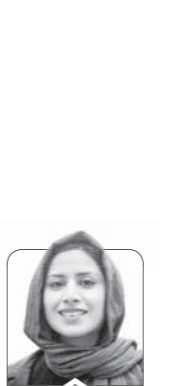
پوشش در دوران قاجار
پوشش در دوران قاجار به محوریت جادر توضیح می‌دهد و می‌گوید این پوشش در این دوران چه ویژگی‌هایی داشته است، کتاب بسیار مفیدی به نام «لباس زنان ایرانی از سده ۱۳حری تا امروز» نوشته یحیی کاکر در سال ۱۹۳۳ به‌یاد می‌آورد. در این کتاب می‌گوید، این است که در شکل اولیه این چادرها، یک بند به جلوی جادر دوخته شده و به گردن اوپزان می‌شده است، سابقاً جلوی جادر مشکلی را بندی می‌دوختند که هنگام سرگردن چادر آن را بر گردن می‌انداختند. ولی سپس بند را به قسمت جلوی جادر دوخته شد و در سر آن رازد می‌انداختند آن را در پشت کمر بند می‌کردند و به این جادر چادری گفته می‌شده. به گفته این پژوهشگر، در عکس‌های سایه‌سوفیه، همیشه به نظر می‌رسد که چادرها مشکی‌رنگ بوده است، اما در

خانواده‌های سلوکی و متحده (خانواده‌های بهودی)، ۱۳۰۴، مرکز تخرق شاه‌هی بهودیان ایران، دنیای ایران عصر قاجار دانشگاه هاروارد

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

گزارش «(شرق)» از نشست «سرگذشت چادر در ایران» از دید تاریخ اجتماعی که به همت گروه زنان واندیشه برگزار شد

مریم لطفی

مریم لطفی

مریم لطفی

نمونه‌های باقی‌مانده از چادرهای قاجار و توصیفات موجود در سفرنامه‌ها، دیده می‌شود که یکی از رنگ‌های بسیار متداول برای جادر، آبی تیره و سرمه‌ای یا حتی بنفش و لیلی بوده است، مثلاً در سفرنامه بولاک گفته شده است: «هرگاه زنی به کوچی برود و سوار بر اسب در محبت نوکرها از شارع عبور کند، چادر به رنگ آبی لیلی بر سر می‌کند…» او به سفرنامه یحیی زکا هم اشاره می‌کند: «چادر سیاه یا بنفش ریش‌دار در بزب بافته می‌شد و اطراف آن دارای ریشه‌های به‌هم‌تابنده و گره‌خورده بود و اندکی متشکب به نظر می‌رسید، جنس آن از پنبه یا ابریشم و بسیار پردام بود. به‌طوری‌که چندین پشت به ارث می‌رسید.»

با در سفرنامه مادام کارلوتا در سال ۱۸۸۲ نوشته شده است: «لباس بیرون زنان ایرانی از نظر یک‌نواختی قبیح‌های شهره ریزها را به یاد می‌آورد و این در واقع آشوبی است باشد…» همان‌شان بدون استثنا خود را در چادرهایی به رنگ سرمه‌ای تند می‌پوشاندند…» او تأکید می‌کند همان‌طور که یونینیم، رنگ همه چادرها مشکی نبوده است، او به فعالیت‌های اجتماعی زنان در دوره قاجار هم اشاره می‌کند، اینکه در این دوره فعالیت زنان بسیار محدود بوده است، «مثل شرکت در مراسم روز و عزاداری‌ها، در محفل‌نوعی عمومی که سوار بر اوسن یا کت ماشین دودی می‌دهد»اند. اما او یخواهم دربارهٔ ترازهای اجتماعی صحبت نمی‌کند، یکی از مهم‌ترین آزارهای اجتماعی که جادر قاجاری ایجاد می‌کرده، تمایز بین گروه‌های شهری و روستایی و ایلاتی بوده است. این نوع جادر قاجاری که ما در فیلم‌ها می‌بینیم، خاص زنان شهری بوده است.»

او توضیح می‌دهد کاری که انجام داده و در واقع پژوهش او، بررسی این موضوع از دید تاریخ اجتماعی است. بازاری که برای این کار انتخاب کرده نیز دوران معاصر است و نه دورخ‌شدن تاریخ یعنی از اواخر دوره قاجار شروع می‌کند و تا امروز پیش می‌آید: «در این بین سعی می‌کنم به این سوالات پاسخ دهم: اصلاً این پوشش چیست و چه ویژگی‌های داشته است؟ و ارده؟ چه فعالیت‌هایی را ممکن کرده و برای چه فعالیت‌هایی این‌گونه نبوده است؟ زنان با پوشش جادر چطور توانسته‌اند گستره این فعالیت‌ها را تغییر دهند؟ این لباس چطور و با چه نشانه‌گذاری‌هایی بین گروه‌های مختلف اجتماعی تمایز ایجاد می‌کند؟ معانی این لباس و پیامی که منتقل می‌کند، چه بوده است و برای مخاطب و برای خود زنان چادری چه معنا و چه پیام دارد؟ در طی زمان این ویژگی‌ها چه تغییری کرده است؟»

عصه منابعی که این پژوهشگر از آنها بهره برده، هم منابع تخصصی از قبیل عکس، فیلم، پوستر، استرهای تبلیغاتی و دیوارنوشته‌ها بوده است. او می‌گوید علاوه‌براین منابع کرده است روی متن‌هایی مثل سفرنامه‌ها و روزنامه‌ها نیز کار کند، به‌ویژه سفرنامه‌های دوران قاجار که توصیف‌هایی مفصلی از نحوه پوشش زنان ایرانی ارائه داده‌اند.

کهرایان درباره شکل و شمایل کلی پوشش زنان در اواخر دوره قاجاری توضیح می‌دهد: در این دوره پوشش زنان شامل یک جادر سرتاسری قاجاری، روتبند و جاجور بوده است. در این پوشش تمام بدن پوشیده شده و هویت و چهره زن دیده نمی‌شود و شما حتی نمی‌توانید سیاه‌پوشان شخص را از ظاهر آن تشخیص دهید، او می‌گوید در سفرنامه‌های که درباره آن دوران نوشته شده است، توصیف درباره این لباس‌ها چندان مثبت نیست، او به نمونه‌هایی از این متون اشاره می‌کند، مثلاً در سفرنامه «از خراسان به بافتیاری، که در سال ۱۸۹۰ منتشر شده، این پوشش این‌طور توصیف شده است: «لباس بیرون از خانه زنان ایرانی نارساترین لباسی است که در تصور مردمی است. این لباس تقریباً مشابه لباس طبستان مانندی است که اروپائیان به آن می‌کنند.»

با مثلاً در سفرنامه بولاک که در سال ۱۸۶۵ نوشته شده، هم درباره این لباس توضیح داده می‌شود: «در مقابل چهره، پارچه‌ای باریک و بلند به نام روبند لوپتت است که مقابل چایی که چشم قرار گرفته، قطعه‌ای بیضی شکل و پنجره برای دیدن تعبیه شده. این نقاب به‌ویژه در تابستان گرم سخت مایه ناراحتی است. به همین دلیل خانم‌ها گه‌گاه ناچار می‌شوند آن را بپردازند. روی لباس‌های روز موقع خروج منزل از یک کلبور سبزی‌ر یا آبی‌م‌کرمگ می‌پوشند که باها را می‌پوشاند، یعنی شالواری که به جوراب‌های دوخته‌ها است، که به این شالوار بیاورند. کشش‌ها به طرز خاص دوخته شده است و چندان کوچک است که فقط نوک پا در آن جای می‌گیرد و از قسمت کف پا به‌زحمت تا پاشنی می‌رسد.»

او معتقد است وقتی لباس زنان ایرانی را با لباس‌های زنان در دیگر کشورهای آن دوران مقایسه می‌کنیم، این تفاوت‌ها کمی نامنصفانه و ناخوش‌ایرانه به نظر می‌رسند: «در کشورهایی دیگر در همین دوران، یعنی اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم، به‌ویژه در کشورهای اسلامی و خاورمیانه و حتی اروپا و حتی میان غیرمسلمانان، این لباس کاملاً متداول بوده است. لباسی که نه چهره را کاملاً می‌پوشاند، مثلاً تصاویری از توپس، الجزایر، ترکیه، سوریه، عربستان، مراکش و مصر و کشورهای حوزه اقیانوس‌های شمالی یا هند و ازبکستان، این لغفتان وجود دارد که در آن ایران، جادر دیده می‌شود. این نوع پوشش حتی در اروپا مثل آلبانی، ساریوو یا میان زنان آژور کشور برتغال، مقدونیه، هلند و لباس مراسم سوگاری زنان مسیحی در زمانی نهنچندان دور نیز رواج داشته است.»

پوشش در دوران قاجار
پوشش در دوران قاجار به محوریت جادر توضیح می‌دهد و می‌گوید این پوشش در این دوران چه ویژگی‌هایی داشته است، کتاب بسیار مفیدی به نام «لباس زنان ایرانی از سده ۱۳حری تا امروز» نوشته یحیی کاکر در سال ۱۹۳۳ به‌یاد می‌آورد. در این کتاب می‌گوید، این است که در شکل اولیه این چادرها، یک بند به جلوی جادر دوخته شده و به گردن اوپزان می‌شده است، سابقاً جلوی جادر مشکلی را بندی می‌دوختند که هنگام سرگردن چادر آن را بر گردن می‌انداختند. ولی سپس بند را به قسمت جلوی جادر دوخته شد و در سر آن رازد می‌انداختند آن را در پشت کمر بند می‌کردند و به این جادر چادری گفته می‌شده. به گفته این پژوهشگر، در عکس‌های سایه‌سوفیه، همیشه به نظر می‌رسد که چادرها مشکی‌رنگ بوده است، اما در

شاهزاده‌خام‌ملکه زمان و دختران جلال الدوله و نور نطل السلطان، فرودگاه دوشان تپه، ۱۳۱۰ مجموعه مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، دنیای زنان عصر قاجار، دانشگاه هاروارد

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

روزنامه شوق

گزارش «(شرق)» از نشست «سرگذشت چادر در ایران» از دید تاریخ اجتماعی که به همت گروه زنان واندیشه برگزار شد

سرگذشت چادر در ایران

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

«زنان و اندیشه» با هدف معرفی زنان اندیشمند و ایجاد زمینه‌ای برای ارتباط فکری منسجم میان آنان شکل گرفته است. «زنان و اندیشه» معتقدند سبب شکل‌گیری این گروه تأمل بر این پرسش بوده: چه عواملی در عقب‌نشاندن زنان در عصرهای گذشته نقش داشته‌اند؟ چه در محافل دانشگاهی و چه در رسانه‌های جمعی و افکار عمومی. آنها معتقدند: « در گام نخست لازم است تا بدیهی یا مطلوب‌بودن فضای ممانه‌مدانه اندیشه فروپاشیده شود تا فضای نظریه‌پردازی و تحلیل مسائل مهم اجتماعی جامعه ایران مطلوب‌تر و واقعی‌تر شود.»
زنان و اندیشه با تمرکز بر غیبت صدای زنان ایران در عرصه اندیشه‌ورزی شکل گرفته و درصدد است تا با فراهم آوردن فضایی تازه، حضور زنان در این عرصه را برپیکر کند. ما بر آئیم که اگرچه کنشگری زنان در عرصه عمل بسیار حیاتی است، اما کافی نیست، زنان باید در شکل‌دادن به چارچوب‌های نظری و فکری در زمینه‌های نوگنایون نیز مشارکت فعال داشته باشند و صدای‌شان به‌عورا شنیده شود؛ و این، به نظر ما، با ایجاد زمینه‌ای برای ارتباط و همکاری میان زنان اندیشمند دست‌یافتنی‌تر است.»

پنیه‌دوزی زنان ارمنی سرخ‌رنگ است و پاتتوی جلوپاز و فرامی‌گیرد. رزنان ارمنی ولو که نادر باشند کمربند سبیمین بر کمر می‌بندند. غالباً رزنان ارمنی کلاهی از ماهوت یا کرچه‌ای ابریشمی گل‌دوزی‌شده بر عقب سر می‌گذارند و بر آن انواع سکه‌های طلا و نقره می‌آویزند. روی کلاه روسری کوتاهی می‌اندازند کاشی هم می‌پوشند از سا پارچه‌های زخمت می‌پوشاندند که چانه را تا نزدیک دهان فرامی‌گیرد.»
در ادامه دربارهٔ زنان ارمنی می‌گوید: «این روزها تنها زنان کلازرگان به سیستم مالی و بانکی وارد می‌شود. این کار می‌تواند از طریق سپرده‌گذاری در بانک‌ها، خرید طلاک و مستغلات، با سرمایه‌گذاری در کسب‌وکارها باشند. هدف مرحله تریزق این است که پول‌های غیرقانونی را در سه مرحله انجام می‌دهند.»

۱- **قاردهی یا تریزق (Placement)**: در مرحله اول پول‌های غیرقانونی (کنیکه) توسط کارگران به سیستم مالی و بانکی وارد می‌شود. این کار می‌تواند از طریق سپرده‌گذاری در بانک‌ها، خرید طلاک و مستغلات، با سرمایه‌گذاری در کسب‌وکارها باشند. هدف مرحله تریزق این است که پول‌های غیرقانونی را در سه مرحله انجام می‌دهند.

۲- **لایه‌گذاری (Layering)**: در مرحله لایه‌بندی، پول‌شویان تلاش می‌کنند با انجام مجموعه‌ای از تراکنش‌های پیچیده و مهم، ردپای پول‌های غیرقانونی را مخفی کنند. این مرحله لول‌ها به صورت قانونی به حساب‌های بین حساب‌های مختلف، خریدوفروش دارایی‌های مختلف، یا تبدیل پول نقد به دارایی‌ها دیجیتال باشد.

۳- **انعام و یکپارچه‌سازی (Integration)**: در نهایت پول‌های غیرقانونی که با نقل‌وانتقال‌های فراوان- حالا عادی و قانونی به نظر می‌رسد، به‌طور کامل در سیستم مالی و اقتصادی یکجانه‌دهی می‌شود و به‌راحتی قابل استفاده، مصرف و سرمایه‌گذاری می‌شود. در این مرحله لول‌ها به صورت قانونی به حساب‌های بین سرمایه‌گذارها، با دارایی‌های دیگر گنجان می‌شود. البته ممکن است با توجه به شرایط، نیازی به بعضی از مراحل فوق نباشد.

قوانین مقررات پول‌شویی در ایران

یکی از آثار منفی اجتماعی اقتصادی پول‌شویی انتقال قدرت اقتصادی از بازار، دولت و شهروندان به مجرمان و سازمان‌های مختلف است. قدرت اقتصادی منتقل‌شده به سازمان‌ها و اشخاص مجرّم اثر مخربی بر همه افراد جامعه و اقتصاد دارد. بنابراین مهم‌ترین دلیل برای بازسازی پول‌شویی ایجاد فضایی ناامن برای مجرمان و جولیگری از سیستمی مجرمان است. این اتفاق نتوانند پول‌های کثیف خود را از طریق شبکه بانکی از نظه‌ای که بنقله دیگر انتقال دهند. بنابراین مبارزه با پول‌شویی بیش از آنکه به نفع شبکه بانکی باشد، به طول کشد.
جمعیت جامعه است.

اطلاع کسبشوراه از آثار زیان‌بار پول‌شویی و اقدام به تدوین قوانین مقررات و اتخاذ تدابیر لازم برای مبارزه با آن بدیده موجد شده که عولاید حاصل از فعالیت‌های مجرمانه به منظور یک به ضمیمه کسورهللی هدایت شود و سازوکارهای نظارتی آنها را با ابزارهای مالی عصبیت است‌ادابری تکاوت برای ارتقاء این معضل اتخاذ کرد‌اند و دارای نظام اقتصادی و اداری سلامت و تاکارآمد، نظار مالی عیرفیاف و کمبود مالیع مایع مالی هستد و سیاست‌های کلان مبارزه با بدیده پول‌شویی ندارند. امروزه کشور‌های مختلف قوانین‌مقررات خاصی برای شناسایی گزارش و جولیگری از پول‌شویی دارند و در قوانین جزایی خود به جرمانگاری این رفتار پرداخته‌اند. این فعالیت مجرمانه عولاید از احلال در نظم عومومی و اقتصادی کشور‌ها می‌شود و پیامدهای زیان‌بار فراوانی برای جامعه و نظام اقتصادی کشور به دلیل دارد. مقابله با پول‌شویی، نیاز به همکاری نهاد‌های مالی، دولتی و بین‌المللی دارد.

در همین راستا در ایران نیز قوانین مقرراتی برای مقابله با پول‌شویی تصویب شده است. این قوانین عبارت است:

- قانون مبارزه با پول‌شویی مصوب ۱۳۸۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی؛
- قانون مبارزه با پول‌شویی مشتمل بر ۱۲ ماده و ۷ تصوره در تاریخ دوم بهمن‌ماه ۱۳۸۶ در مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۷ بهمن‌ماه ۱۳۸۶ با تغییراتی در قانون مجری‌شده. آخرین اصلاحات این قانون در سال ۱۳۹۷ تصویب شده است.
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛
- ایننامه اجرائی قانون مبارزه با پول‌شویی ۱۳۹۷؛

با بات این کار توسط حکومت وقت جلب می‌شود و از او تعهد می‌گیرند که دیگر بدون حجاب در انظار عمومی ظاهر نشود. این پژوهشگر به بازنگری در این‌ها تئاتر هم اشاره می‌کند: «نمونه دیگر بازنگران تئاتر هستند. در تئاتر ایران بسیاری از اوقات در شکل دیگری بازنگر انداختیم و مردها با لباس زنان نقش زنان را بازی می‌کردند. اما بعدها کمرها به تنگین تئاترهاي جدید بازنگران زن ارمنی می‌آیند. اولین زن مسلمانانی که به صورت رسمی و مقابل تماشاگران مرد و در این دوره روی صحنه رفت، ملوک بهمن‌سلطانی بود. در سال ۱۳۰۴ او نیز تئاتر کمدی ایران را تأسیس کرد. او در سال ۱۳۰۵ با ۱۲۰۶ نامشایی به این صحنه می‌برد به نام «ان چوره همین چوره» و ملوک بهمن‌سلطانی بدون حجاب در آنجا ظاهر می‌شود.»

او توضیح می‌دهد نمونه‌هایی که تا‌باه‌حال گفته شد اغلب از میان افشار تحصیل‌کرده و سطح بالای جامعه بوده‌اند، اما نمونه دیگری که ذکر می‌کند شخصیت است که مرشد دورنگر است و می‌بینیم که در طبقات پایین جامعه هم قدرت تریزاتی در حال شکل‌گرفتن بوده است. «جعفر شهری در کتاب «تهران قدیم» به این مورد اشاره می‌کند: در آن زمان ماشین دودی بود و در کسب‌های آن درشین‌ها و مکره‌گیرها جمع می‌شده‌اند، پول جمع می‌کرده‌اند. جعفر شهری می‌گوید یکی از اینها درویش‌زنی به نام بلفاس بود که بیشتر در قسمت مردانه مکرکه می‌گرفت. این مرد خدترکم کسب‌های نامنین و کمین و کندم‌گند بود با دهائی گرم و بیانی دلنشین و مردم‌شناسی کامل.»

درجانشینان توجه می‌دهد که بعد از رفتن رضاشاه در شهریور ۱۳۲۰، جادر مجدداً به ایران بازمی‌گردد و زنان چادر به سر می‌کنند، هرچند دیگر قاجاقچور و روبنده استفاده نمی‌شود، چادر چرخي کلاه تنبیت شده و جنس چادر‌ها متفاوت است. در نهایت برای زن ارمنی می‌آیند. اولین زن مسلمانانی که به صورت رسمی و مقابل تماشاگران مرد و در این دوره روی صحنه رفت، ملوک بهمن‌سلطانی بود. در سال ۱۳۰۴ او نیز تئاتر کمدی ایران را تأسیس کرد. او در سال ۱۳۰۵ با ۱۲۰۶ نامشایی به این صحنه می‌برد به نام «ان چوره همین چوره» و ملوک بهمن‌سلطانی بدون حجاب در آنجا ظاهر می‌شود.»

او توضیح می‌دهد نمونه‌هایی که تا‌باه‌حال گفته شد اغلب از میان افشار تحصیل‌کرده و سطح بالای جامعه بوده‌اند، اما نمونه دیگری که ذکر می‌کند شخصیت است که مرشد دورنگر است و می‌بینیم که در طبقات پایین جامعه هم قدرت تریزاتی در حال شکل‌گرفتن بوده است. «جعفر شهری در کتاب «تهران قدیم» به این مورد اشاره می‌کند: در آن زمان ماشین دودی بود و در کسب‌های آن درشین‌ها و مکره‌گیرها جمع می‌شده‌اند، پول جمع می‌کرده‌اند. جعفر شهری می‌گوید یکی از اینها درویش‌زنی به نام بلفاس بود که بیشتر در قسمت مردانه مکرکه می‌گرفت. این مرد خدترکم کسب‌های نامنین و کمین و کندم‌گند بود با دهائی گرم و بیانی دلنشین و مردم‌شناسی کامل.»

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰

عکس از یک توده زنان چادری در تهران، دهه ۱۳۰۰